

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΥΘΗΡΩΝ 2015

14^ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ
1-4 Οκτωβρίου 2015

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΥΘΗΡΩΝ 2015

14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

1-4 Οκτωβρίου 2015

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΥΘΗΡΩΝ

Χώρα Κυθήρων, 2015

Πηνελόπη Πετσίνη

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΥΘΗΡΩΝ

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΣ ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ: Γιάννης Σταθάτος

ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ: Όλγα Φωτεινάκη, Δροσιά Τσέρη

ΤΕΧΝΙΚΗ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗ: Jens Gottstein

ΣΥΝΕΡΓΕΙΟ: Δημήτρης Ανδρεόπουλος, Dorothee Elsner, Ελένη Μαλιγκούρα

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΚΥΘΗΡΩΝ

Κύθηρα 801 00, Τηλ. 27360 31 718

info@photokythera.gr

<https://www.facebook.com/KytheraPhotoEncounters>

www.photokythera.gr

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ: Γιώργος Αναστασάκης

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ ΣΕΛΙΔΑΣ 3: Γιάννης Σταθάτος

Ελένη Μαλιγκούρα

ΧΟΡΗΓΟΙ

Δήμος Κυθήρων

Κυθηραϊκός Σύνδεσμος

Κώστας Πηλαβάκης

George & Lorraine Poulos

Cerigo Car

Panayotis Rent a Car

Πολυχώρος Τέχνης Ζεϊδωρος

Γκαλερί Follow Your Art

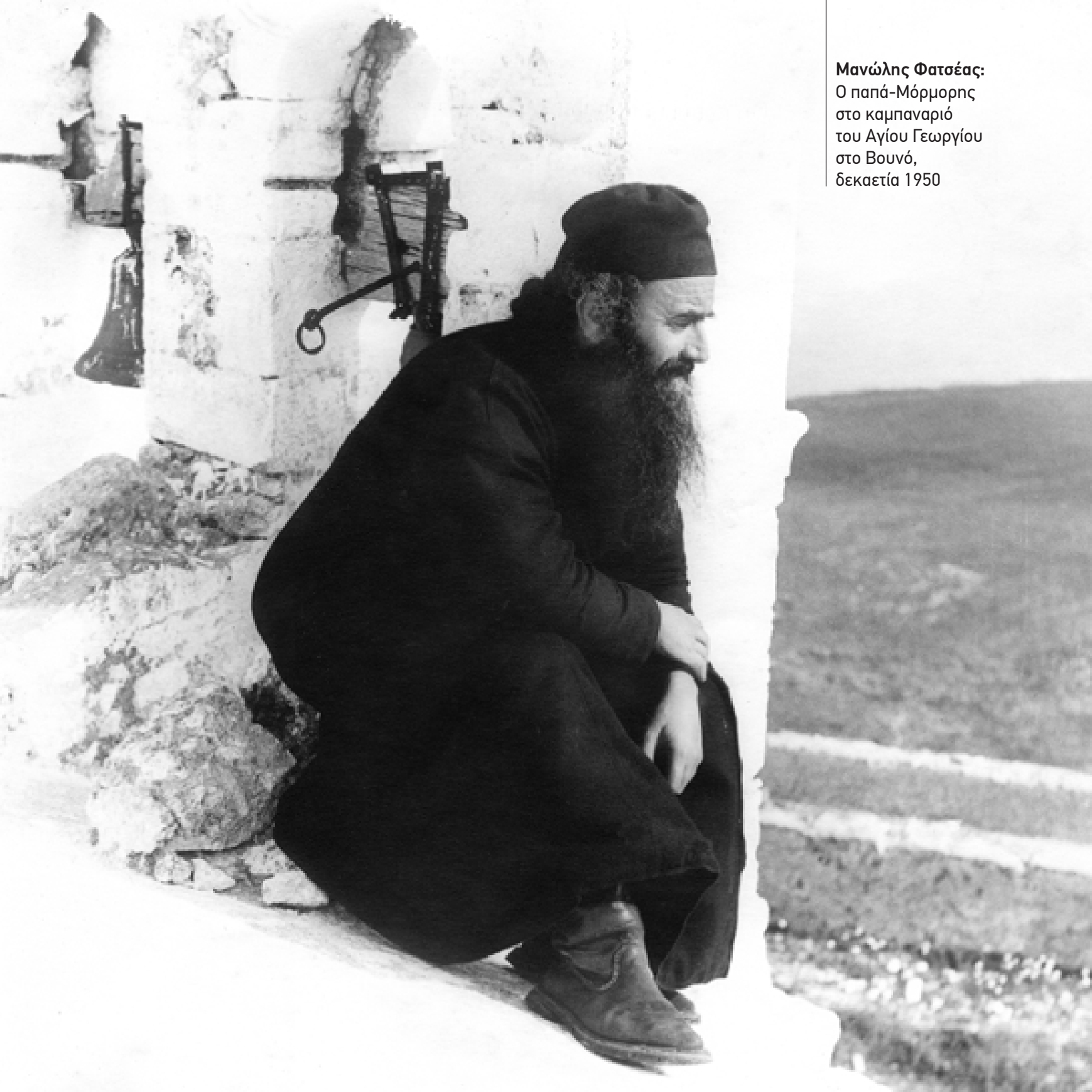
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Κωστής Αντωνιάδης, Pat Kaufman, Γρηγόρης Κατσιάνας

Νίκος Παναγιωτόπουλος, Πηνελόπη Πετσίνη, Γεωργία Τσέρη

Μανώλης Φατσέας:
Ο παπά-Μόρμορης
στο καμπαναριό
του Αγίου Γεωργίου
στο Βουνό,
δεκαετία 1950

Ακόμα φαίνεται κατά κάποιον τρόπο απίστευτο το γεγονός ότι οι Φωτογραφικές Συναντήσεις κλείνουν φέτος δεκατέσσερα χρόνια. Σίγουρα λίγοι από όσους ανταποκρίθηκαν στην πρόσκλησή μας τον Οκτώβριο του 2002 φαντάστηκαν ότι σχεδόν μια και μισή δεκαετία αργότερα, οι ΦΣΚ θα είχαν γίνει ένα είδος (ανορθόδοξου, είναι αλήθεια) φωτογραφικού θεσμού.

Το Συνέδριο για την Ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφίας ήταν τότε και παραμένει ακόμα το μοναδικό τακτικό forum για την παρουσίαση ανακοινώσεων και αποτελεσμάτων έρευνας γύρω από κάθε έκφανση της ελληνικής (και όχι μόνον) φωτογραφίας. Εσκεμμένα, οι όροι συμμετοχής κρατήθηκαν από την πρώτη στιγμή λιγότερο τυπικοί απ' ό,τι θα ήσαν για ένα αυστηρά ακαδημαϊκό συνέδριο, με αποτέλεσμα να συμμετέχουν τακτικά όχι μόνον καθηγητές αλλά και οργανωτές εκθέσεων, κριτικοί τέχνης, ιστορικοί, κοινωνιολόγοι, συλλέκτες και φυσικά φωτογράφοι.

Εάν το Συνέδριο στα δεκατέσσερα αυτά χρόνια αντικατόπτρισε τη σταθερή άνοδο ενδιαφέροντος για την ελληνική φωτογραφία και για το θεωρητικό υπόβαθρο του μέσου, η ετήσια ομαδική έκθεση Νέων Ελλήνων Φωτογράφων αναδεικνύει τη συνεχώς αυξανόμενη ποιότητα και ποικιλία της δημιουργικής φωτογραφίας στη χώρα μας. Οι θετικές αυτές διαπιστώσεις όσον αφορά την έρευνα και τη δημιουργικότητα στον χώρο της ελληνικής φωτογραφίας είναι ιδιαιτέρως ενθαρρυντικές, εν όψει αφενός της ευρύτερης οικονομικής κρίσης και αφετέρου της γενικότερης αδιαφορίας του κράτους και αλλεπάλληλων υπουργών πολιτισμού για το μέσον.

Παραμένει δυστυχώς προς το παρόν άλυτο το πρόβλημα της δημοσίευσης των διαλέξεων που παρουσιάζονται στο Συνέδριο. Η κυκλοφορία των πρακτικών του πρώτου μόνον έτους σε συνεργασία με το τότε Μουσείο Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης επιβεβαίωσε τη ζήτηση από μελετητές και φοιτητές για τέτοια δημοσίευση. Χωρίς να εγκαταλείπουμε τις προσπάθειες για έντυπη δημοσίευση των ανακοινώσεων παρελθόντων ετών, θα στραφούμε πάλι στη λύση της ψηφιακής ανάρτησης κατά τη διάρκεια του ερχόμενου χειμώνα.

Εις το μεταξύ, αδιαμφισβήτητα θετική εξέλιξη και πολύτιμη ενθάρρυνση αποτελούν η ηθική και οικονομική στήριξη που παρέχει από φέτος ο Δήμος Κυθήρων. Τον ευχαριστούμε, όπως επίσης και όλους όσους με την προσφορά ή την παρουσία τους μας στήριξαν και μας στηρίζουν όλα αυτά τα χρόνια.

Γιάννης Σταθάτος
Καλλιτεχνικός Διευθυντής

Νίκος Παναγιωτόπουλος: Συνέδριο ΦΣΚ, 2014

Τα Κύθηρα, νησί με αξιόλογη και υπερήφανη πολιτισμική παράδοση, έχουν την τύχη να φιλοξενούν από το 2002 τις Φωτογραφικές Συναντήσεις Κυθήρων και το ετήσιο Επιστημονικό Συνέδριο για την Ιστορία της Ελληνικής Φωτογραφίας. Φέτος συμπληρώνονται δεκατέσσερα χρόνια από την πρώτη παρουσίαση των Φωτογραφικών Συναντήσεων. Οργανωμένες από τη μικρή ομάδα εθελοντών που στελεχώνουν την Πολιτιστική Εταιρεία Κυθήρων, οι ΦΣΚ σημείωσαν άμεση επιτυχία, τόσο με το κοινό όσο και με τους επαγγελματίες της ιστορικής και καλλιτεχνικής φωτογραφίας, για να αναγνωρισθούν γρήγορα ως ένας μοναδικός, εθνικής εμβέλειας φωτογραφικός θεσμός.

Η φιλοσοφία των Συναντήσεων υπήρξε από την πρώτη στιγμή απόλυτα εναρμονισμένη με το παραδοσιακά φιλόξενο και φιλότεχνο πνεύμα των Κυθήρων: να αποτελέσουν δηλαδή στην κυριολεξία έναν χώρο συνάντησης και συζήτησης όλων όσων ενδιαφέρονται για την ελληνική, κυρίως, φωτογραφία, παλαιά και σύγχρονη, σε ένα ευχάριστο και δημιουργικό περιβάλλον. Στην πρόσκληση αυτή ανταποκρίθηκαν τόσο οι επαγγελματίες του χώρου, όπως οι άνθρωποι του Μουσείου Μπενάκη, του Μουσείου Φωτογραφίας Θεσσαλονίκης και των σημαντικότερων ελληνικών φωτογραφικών φορέων, όσο και πλήθος φωτογράφων, ερασιτεχνών και φοιτητών που επισκέπτονται τακτικά πλέον το νησί στο τέλος κάθε καλοκαιριού.

Με μεγάλη χαρά η καινούργια δημοτική αρχή έρχεται φέτος να αγκαλιάσει, να ενισχύσει και να θέσει επιτέλους υπό την αιγίδα του Δήμου Κυθήρων τον σημαντικό αυτό θεσμό. Εύχομαι σε όλους τους συνέδρους, φωτογράφους και επισκέπτες των Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυθήρων καλή δουλειά και μια αξέχαστη διαμονή στο νησί της Αφροδίτης.

Ευστράτιος Χαρχαλάκης
Δήμαρχος Κυθήρων

Φωτογραφικές Συναντήσεις Κυθήρων 2015

πρόγραμμα

ΠΕΜΠΤΗ 1 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Νέοι Έλληνες Φωτογράφοι 2015

Αίθουσα Κυθηραϊκού Συνδέσμου, Χώρα. Εγκαίνια 19.30

Περικλής Αλκίδης: Απογραφή

Μερκάτο, Χώρα. Εγκαίνια 20.30

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 2 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

14° ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

11.00, Αίθουσα Κυθηραϊκού Συνδέσμου, Χώρα

Κωστής Αντωνιάδης, «Κωνσταντίνος Πίττας: Εικόνες της Παλαιάς Ευρώπης»

Αμαλία Λιάκου, «Ανατροπή των εικόνων.

Το φαντασιακό και το πραγματικό στην υπερρεαλιστική φωτογραφία»

Αλίκη Τσίργιαλου, «Η Νεοελληνική Ιστορική Συλλογή Κωνσταντίνου Τρίπου»

Γιώργος Αναστασάκης, «Φωτογραφία & χορός»

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Κωνσταντίνος Πίττας: Εικόνες της Παλαιάς Ευρώπης

Παλιό Δημοτικό Σχολείο, Κάλαμος. Εγκαίνια 19.30

ΣΑΒΒΑΤΟ 3 ΟΚΤΩΒΡΙΟΥ

14° ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

11.00, Αίθουσα Κυθηραϊκού Συνδέσμου, Χώρα

Νίκος Λουράντος, «Χαιρετισμούς από τα Κύθηρα:

Φωτογραφικές ταχυδρομικές κάρτες μεταξύ μονίμων κατοίκων και απόδημων Κυθηρίων»

Νικόλας Βεντουράκης, «Υποθέσεις και παρανοήσεις:
μια συζήτηση σχετικά με σύγχρονες φωτογραφικές αφηγήσεις»

Πηνελόπη Πετσίνη, «Η φωτογραφία ως τρόπαιο:
Όχλος, λιντσάρισμα και αναμνηστική καταγραφή»

Γιάννης Σταθάτος, «Φωτογραφικά αρχεία ή αρχεία φωτογραφικής τέχνης;»

ΕΓΚΑΙΝΙΑ ΕΚΘΕΣΕΩΝ

Νικόλας Βεντουράκης: Alcedo atthis-Επτά μέρες χωρίς καταιγίδα

Πολυχώρος Τέχνης Ζεϊδωρος, Καψάλι. Εγκαίνια 20.30

Γιώργος Αναστασάκης: Τάρταρος

Εργασία βραβευμένη στις ΦΣΚ 2014

Γκαλερί Follow Your Art, Καψάλι. Εγκαίνια 21.30

ΛΗΞΗ ΤΩΝ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΩΝ

Bar Banda Landra, Καψάλι

Απονομή βραβείου και επαίνων Νέων Ελλήνων Φωτογράφων

Οι Φωτογραφικές Συναντήσεις Κυθήρων τελούν υπό την αιγίδα του Δήμου Κυθήρων,
και αποτελούν μέρος του Φεστιβάλ Κυθήρων 2015, «Ταξίδι στα Κύθηρα».

Φωτογραφικές Συναντήσεις Κυθήρων 2015

πρόγραμμα

14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

• 2 Οκτωβρίου 2015, Κυθηραϊκός Σύνδεσμος

Κωστής Αντωνιάδης

Εικόνες της Παλαιάς Ευρώπης

Η περιπέτεια μιας μοναχικής περιπλάνησης τη δεκαετία του 80

Τη δεκαετία 1980, με ελάχιστο φωτογραφικό εξοπλισμό, μια Minox και κάμποσα ρολά ασπρόμαυρο φιλμ TriX, χωρίς ιδιαίτερες γνώσεις φωτογραφίας αλλά με μεγάλη κινηματογραφική παιδεία, ο Κωνσταντίνος Πίττας ξεκίνησε ένα διάβημα το οποίο έμελλε να μείνει

ημιτελές. Ταξίδεψε στη Δυτική και Ανατολική Ευρώπη φωτογραφίζοντας σκηνές δρόμου και από τις δυο πλευρές του Τοίχους με την προσδοκία να δείξει πως κοινός τόπος της διηρημένης Ευρώπης ήταν οι ίδιοι οι πολίτες της και η καθημερινότητα της ζωής τους ανε-

ξάρτητα από τον «κόσμο» στον οποίο ανήκαν. Το σχέδιο αυτό εμπύχωναν οι υψηλοί στόχοι της ανθρωπιστικής φωτογραφίας, με κυρίαρχη την πεποίθηση πως η φωτογραφία μπορεί να διαρρήξει την πραγματικότητα και να αποκαλύψει αόρατες αλήθειες.

Πράγα, 1988

Βουδαπέστη, 1987

14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

• 2 Οκτωβρίου 2015, Κυθηραϊκός Σύνδεσμος

Αμαλία Λιάκου

Ανατροπή των εικόνων: Το φαντασιακό και το πραγματικό στην υπερρεαλιστική φωτογραφία

Ο υπερρεαλισμός, γεννημένος επίσημα το 1924 στο Παρίσι από ομάδα νεαρών λογοτεχνών με πρωτεργάτη τον Αντρέ Μπρετόν (André Breton), προκάλεσε μια επανάσταση του πραγματικού. Το φαντασιακό τείνει να ξεπεράσει το αντικείμενο του εξωτερικού κόσμου, γι' αυτό κι ο ποιητής Πώλ Ελυάρ γράφει: « Η φαντασία δεν έχει το ένστικτο της μίμησης. Είναι η πηγή κι ο χείμαρρος όπου δεν επιστρέφουμε ποτέ στα ίδια νερά ».

Στη συγκεκριμένη εισήγηση, με αφετηρία τη σκέψη του γάλλου φιλοσόφου Ferdinand Alquié για τον υπερρεαλισμό, καθώς και γραπτά του Μπρετόν, του Ανδρέα Εμπειρικού και του Νάνου Βαλαωρίτη, θα στοχαστούμε για τη σχέση φαντασιακού και πραγματικού στην υπερρεαλιστική φωτογραφία μέσα από έργα καλλιτεχνών του ιστορικού υπερρεαλισμού, όπως οι Eugène Atget, Man Ray, Raoul Ubac, Dora Maar, Paul Nougé, Claude Cahun, Manuel Alvarez Bravo και του Α. Εμπειρικού.

Ανδρέας Εμπειρικός, άνευ τίτλου (προπολεμική)

Manuel Alvarez Bravo, Dos Pares de Piernas, 1928-29

14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

• 2 Οκτωβρίου 2015 – Κυθηραϊκός Σύνδεσμος

Αλίκη Τσίργιαλου**Η Νεοελληνική Ιστορική Συλλογή Κωνσταντίνου Τρίπου**

Από το 1920, όταν ακόμη δεν είχε εκδηλωθεί κανένα ενδιαφέρον για τη φωτογραφική μας κληρονομιά από τους πολιτιστικούς φορείς του τόπου, ο Κωνσταντίνος Τρίπος προφητικά είχε διαβλέψει την τεκμηριωτική σημασία των φωτογραφικών εικόνων και είχε επιδοθεί με επιμονή και αφοσίωση στην αναζήτησή τους. Αξιολογώντας τη φωτογραφία ως ιστορικό τεκμήριο, για 50 περίπου χρόνια συγκεντρώνει οπτικό υλικό (φωτογραφίες, λευκώματα, επι-

στολικά δελτάρια κ.ά.), που χρονικά εκτείνεται από τα μέσα του 19ου αιώνα έως το 1955. Στη συνέχεια προέβαινε στη σχολαστική ταξινόμηση και την άρτια τεκμηρίωσή του, συσχέτιζε επιτυχώς τις εικόνες και συμπλήρωνε τις πληροφορίες που απέρρεαν από τα εικονιζόμενα θέματα με σχετικά άρθρα του τύπου.

Καρπός της πολύχρονης αυτής ενασχόλησής του υπήρξε η δημιουργία της «Νεοελληνικής Ιστορικής Συλλογής Κωνσταντίνου Τρίπου»,

ενός πολύτιμου θησαυρού από όπου αντλούνται μοναδικές πληροφορίες τόσο για την ιστορία και τη φυσιογνωμία του τόπου, όσο και για την ιστορία της ελληνικής φωτογραφίας. Η προτεινόμενη εισήγηση εκτός από την παρουσίαση της Συλλογής θα αφορά και στη χρήση της φωτογραφίας ως τεκμήριο. Αναφορά θα γίνει επίσης και στους διαφορετικούς τρόπους χρήσης των παραπάνω φωτογραφικών τεκμηρίων.

Σελίδα από το Αρχείο Τρίπου

Αφοι Γιάγκογλου, Ομόνοια, 1927

14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

• 2 Οκτωβρίου 2015, Κυθηραϊκός Σύνδεσμος

Γιώργος Αναστασάκης

Το Σώμα του βλέμματος
Φωτογραφία και χορός

Η απεικόνιση του ανθρωπίνου σώματος μέσω της φωτογραφίας κατέχει τις τελευταίες δεκαετίες κεντρική θέση στην κριτική θεωρία που αφορά στα body politics. Ομοίως ανεπτυγμένη είναι ταυτόχρονα η θεώρηση ενός άλλου διαύλου κατανόησης του σώματος, του χορού. Παρόλη όμως την πρώιμη στην ιστορία της φωτογραφίας συνάντηση των δύο μέσων σε επίπεδο πρακτικής, μοιάζει να υπάρχει θεωρητικό κενό στη μεταξύ τους σχέση.

Με τα πρώτα στοιχεία να υποδεικνύουν μια σχέση προβληματική, αυτή η ανάλυση προσπαθεί να θέσει ερωτήματα για τους τρόπους προσέγγισης του φωτογράφου στο χορογραφικό γεγονός, καθώς και για τη διάθεση της εικόνας του σώματος μέσω του χορού.

Γιώργος Αναστασάκης

Lois Greenfield

14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

• 3 Οκτωβρίου 2015, Κυθηραϊκός Σύνδεσμος

Νικόλας Βεντουράκης

Υποθέσεις και παρανοήσεις:

μια συζήτηση σχετικά με σύγχρονες φωτογραφικές αφηγήσεις

Μια από τις σύγχρονες τάσεις στη φωτογραφία είναι η εντατικοποίηση της ασάφειας και της πολυσημίας. Ειδικά στο είδος της μοντέρνας documentary photography έχει επικρατήσει η αρχή ότι η φωτογραφία δε λειτουργεί σε καμία περίπτωση ως μάρτυρας μιας πραγματικότητας, αλλά ως διαδικασία δημιουργίας σκηνών και αφηγήσεων πάνω στις οποίες ο καλλιτέ-

χνης και οι θεατές αναγνωρίζουν τα προσιτά και γνώριμα σε αυτούς. Αυτή η διαδικασία επιτρέπει περισσότερο από ποτέ να εξερευνηθεί ενεργά αυτός ο χώρος, το liminal line, όπου δημιουργούνται οι παρανοήσεις.

Σε πρώτη ανάγνωση αυτό το κενό στην επικοινωνία καλύπτεται με τη χρήση μιας κοινά αποδέκτης και συχνά επιφανειακής αναγνώρισης,

πολλές φορές βασισμένη στο κυρίαρχο μνητικό περιβάλλον. Οι σύγχρονοι φωτογράφοι documentary όμως μας ζητάνε να αποδεχτούμε ότι η ιστορία δεν ολοκληρώνεται σε αυτή τη πρώτη ανάγνωση, αλλά αντίθετα με μια δεύτερη ματιά να αμφισβητήσουμε αυτό το οποίο είναι το αναμενόμενο και να αναρωτηθούμε τι είναι αυτό που βλέπουμε από την αρχή.

Νικόλας Βεντουράκης, άνευ τίτλου

Νικόλας Βεντουράκης, άνευ τίτλου

14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

• 3 Οκτωβρίου 2015, Κυθηραϊκός Σύνδεσμος

Νίκος Λουράντος

Χαιρετίσματα από τα Κύθηρα

Φωτογραφικές ταχυδρομικές κάρτες μεταξύ μονίμων και απόδημων Κυθηρίων

Η χρήση της ταχυδρομικής κάρτας ως μέσο επικοινωνίας είναι αποτέλεσμα της ύστερης βιομηχανικής περιόδου, περί τα μέσα του 19ου αι. Αρχικά υπήρξε ένα απλό τυπωμένο κομμάτι χαρτί γρήγορα όμως η τεχνολογία επέτρεψε τη

δημιουργία της φωτογραφικής ταχυδρομικής κάρτας. Η χρήση της από τους Κυθηρίους ως μέσο επαφής με τους απόδημούς τους, είτε στο εσωτερικό είτε στο εξωτερικό, κάλυψε την πλήρωση όχι μόνον των κοινωνικών υποχρε-

ώσεων που παλαιότερα θεωρούνταν σημαντικές, όπως ονομαστικές εορτές ή επετείους, αλλά γενικότερα της επαφής δίνοντας μας σημαντικά πρωτογενή και δευτερογενή ιστορικά αλλά και κοινωνιολογικά στοιχεία.

Κ. Ελευθερουδάκης (εκδότης), λιθογραφικό δελτάριο, δεκαετία 1900

ΚΑΨΑΛΙ: Τό πρώτο πλεύρισμα του πλοίου.
Ένωσύνεστε τό ἔργον μέσω τοῦ Κυθ. Συνδέσμου.

Μανώλης Φατσέας, φωτογραφικό δελτάριο για έρανο του Κυθηραϊκού Συνδέσμου, 1962

14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

• 3 Οκτωβρίου 2015, Κυθηραϊκός Σύνδεσμος

Πηνελόπη Πετσίνη

Η φωτογραφία ως τρόπαιο:
Όχλος, λιντσάρισμα και αναμνηστική καταγραφή

Με την ευρεία διάδοση των ψηφιακών μέσων, η πολεμική φωτοειδησιογραφία έχει υποστεί μεγάλες αλλαγές ιδιαίτερα σε ότι αφορά την προσβασιμότητα των πηγών και τη συλλογή πληροφοριών. Οι ερασιτεχνικές πηγές συγκεκρίμενα, έχοντας πρόσβαση σε ένα γεγονός από πρώτο χέρι, συνιστούν πλέον καθοριστικό σημείο της σύγχρονης ειδησιογραφικής ανταπόκρισης. Ταυτόχρονα, η «άτεχνη» κάμερα των κινητών και οι χαμηλής ποιότητας εικόνες τους γίνονται πιστευτές ακριβώς χάρη στις ατέλειές τους, ερμηνευόμενες ως «αυθεντική» δημοσιογραφία, σε αντίθεση με τη χειραγωγούμενη

και συχνά μυθοπλαστική επαγγελματική δημοσιογραφία. Η «δημοσιογραφία των πολιτών» ("Citizen journalism") έγινε ένας όρος πασπαρτού που περιγράφει οποιονδήποτε, από τον εξεγερμένο της Αραβικής Άνοιξης μέχρι το γείτονα που ανησυχεί για αυτό που συμβαίνει δίπλα του.

Χαρακτηριστικές εικόνες αυτού του είδους κυμαίνονται πλέον από τα αναμνηστικά στιγμιότυπα των βασανιστηρίων στο Abu Ghraib μέχρι τις ερασιτεχνικές καταγραφές της εκτέλεσης του Saddam Hussein το 2007. Ένα πρόσφατο παράδειγμα αποτελεί το λιντσάρισμα του

Muammar Gaddafi από τον όχλο στις 20 Οκτωβρίου 2011, το οποίο μεταδόθηκε ευρύτατα και εξονυχιστικά από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης πρωτίστως μέσα από τις εικόνες που δημιούργησαν και διακίνησαν οι αυτόπτες μάρτυρες (ή συμμετέχοντες) στη σύλληψη και τη θανάτωση του Λίβυου ηγέτη. Η εισήγηση επιχειρεί να αναλύσει το γεγονός συγκρίνοντάς το με ιστορικά παραδείγματα όπως το λιντσάρισμα των μαύρων στην Αμερική, τις αναμνηστικές φωτογραφίες των στρατιωτών και αξιωματικών της Βέρμαχτ, το λιντσάρισμα του νεκρού Μουσσολίνι και των Ιταλών φασιστών κ.α.

Abdel Magid al-Fergany: Άνδρας κρατά φωτογραφία του νεκρού Gaddafi μετά την ανακοίνωση του θανάτου του. Τρίπολη, Λιβύη, 20 Οκτωβρίου 2011.

Εμπορική καρτ-ποστάλ από λιντσάρισμα, Texas 1920

14ο ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ

• 3 Οκτωβρίου 2015, Κυθηραϊκός Σύνδεσμος

Γιάννης Σταθάτος

Φωτογραφικά αρχεία ή αρχεία φωτογραφικής τέχνης;

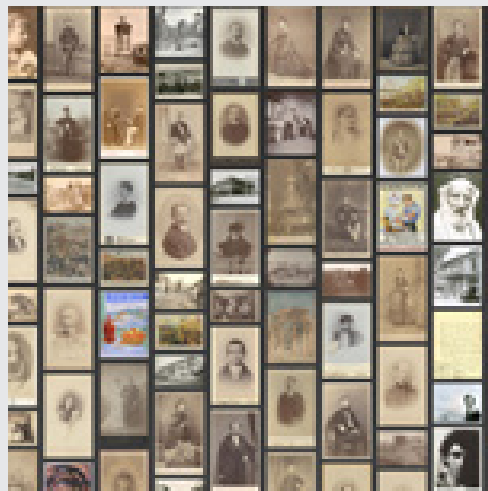
Η Χάρης Κανελλοπούλου έχει προσδιορίσει με σαφήνεια τα αρχεία τέχνης ως «φορείς συγκέντρωσης, καταγραφής, κατηγοριοποίησης, επεξεργασίας, διαφύλαξης και μεταβίβασης ιστορικών δεδομένων στο παρόν και το μέλλον». Τα αμιγώς, όμως, φωτογραφικά αρχεία, δηλαδή εκείνα που έχουν ως κύρια αποστολή την εξυπηρέτηση του καθεαυτού φωτογραφικού μέσου, δεν φιλοξενούν μόνο στοιχεία σχετικά με το μέσον, αλλά και τα ίδια τα φυσικά αντικείμενα πρωτοβάθμιας μελέτης. Με άλλα

λόγια, τα φωτογραφικά αρχεία τέχνης οφείλουν να είναι συγχρόνως «φορείς συγκέντρωσης, καταγραφής και κατηγοριοποίησης» αλλά και συλλογές του υπό έρευνα υλικού. Μόλις όμως δεχθούμε τη βασική αυτή αρχή, αναφύονται πυκνά τα μεθοδολογικά ερωτήματα: Ποιο είναι το ενδεδειγμένο εύρος ενός αρχείου φωτογραφικής τέχνης που φιλοδοξεί να γίνει όσο το δυνατόν πληρέστερο; Πέρα από αναγνωρισμένα έργα φωτογραφικής τέχνης, με άλλα λόγια, όσα υπακούουν λίγο-πολύ

στις προταγές και παραμέτρους που όρισε ο Szarkowski για τη μοντερνιστική φωτογραφία, οφείλει άραγε να συμπεριλάβει τα έργα σύγχρονων εικαστικών που χρησιμοποιούν φωτογραφικές (σήμερα ψηφιακές) τεχνικές, παράλληλα ίσως με άλλες τεχνοτροπίες; Η δημοσιογραφική φωτογραφία, η δημόσια φωτογραφία, η διαφημιστική, η εκ πρώτης όψεως καθαρά χρηστική φωτογραφία έχουν θέση σε ένα αρχείο που διεκδικεί την ταυτότητα αρχείου τέχνης;

Το Φωτογραφικό Αρχείο του Μουσείου Μπενάκη

Εθνική Πινακοθήκη online

Το Φωτογραφικό Αρχείο του ΕΛΙΑ

Κωνσταντίνος Πίττας Εικόνες της Παλαιάς Ευρώπης

• Ατομική έκθεση, Δημοτικό Σχολείο, Κάλαμος

Τα πρώτα σημάδια ρήξης της φυσικής σχέσης του φωτογραφημένου θέματος με την απεικόνισή του ήταν ήδη ορατά στο έργο των φωτογράφων από τη δεκαετία του 1980. Αρχικά εμφανίστηκε με τη μετακίνηση του ενδιαφέροντός τους από το περιεχόμενο στη φόρμα, από την υπάκουη αντικειμενική καταγραφή στην επιλογή της προσωπικής άποψης κι έπειτα από το δημόσιο στο ιδιωτικό και από το φυσικό στο σκηνοθετημένο. Ήταν η εποχή της διάψευσης της προσδοκίας πως η φωτογραφία θα μπορούσε να συνοψίσει ιδέες, να λειτουργήσει ως φορέας ιδεών υπερβαίνοντας την φυσική συνοχή της εικόνας με το φωτο-

γραφημένο.

Το τι συνέβαινε εκείνη την περίοδο στο χώρο της φωτογραφίας είναι σημαντικό για να κατανοήσει κανείς τόσο το περιεχόμενο όσο και την «περιπέτεια» των φωτογραφιών. Εικόνες της Παλαιάς Ευρώπης (1986 – 1989) του Κωνσταντίνου Πίττα. Με ελάχιστο φωτογραφικό εξοπλισμό, μια Minox και κάμποσα ρολά ασπρόμαυρο φιλμ TriX, χωρίς ιδιαίτερες γνώσεις φωτογραφίας αλλά με μεγάλη κινηματογραφική παιδεία, ο Πίττας ξεκίνησε ένα διάβημα το οποίο έμελλε να μείνει ημιτελές. Ταξίδεψε στην Δυτική και Ανατολική Ευρώπη

φωτογραφίζοντας σκηνές δρόμου και από τις δυο πλευρές του Τοίχους με την προσδοκία να δείξει πως κοινός τόπος της διηρημένης Ευρώπης ήταν οι ίδιοι οι πολίτες της και η καθημερινότητα της ζωής τους ανεξάρτητα από τον «κόσμο» στον οποίο ανήκαν. Το σχέδιο αυτό εμψύχωναν οι υψηλοί στόχοι της ανθρωπιστικής φωτογραφίας, με κυρίαρχη την πεποίθηση πως η φωτογραφία μπορεί να διαρρήξει την πραγματικότητα και να αποκαλύψει αόρατες αλήθειες.

Και τότε, περί τα τέλη της δεκαετίας του '80, σχεδόν ταυτόχρονα, συνέβησαν δυο πράγματα. Η κατάρρευση του Τοίχους ακύρωσε το «θέμα» του Πίττα, καθώς όλες οι χώρες σε λίγο θα γινόντουσαν μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προβάλλοντας τις κοινές τους ρίζες. Οι «Εικόνες της Παλαιάς Ευρώπης» δεν μπορούσε να έχουν συνέχεια στη Νέα Ευρώπη. Την ίδια επίσης εποχή, το νέο φωτογραφικό περιβάλλον που έφερε στο προσκήνιο η έντονη κριτική της σχέσης της φωτογραφίας με την πραγματικότητα τον απογοήτεψε. Θεώρησε πως το αρχείο των φωτογραφιών που είχε συγκεντρώσει σε λίγα μόλις χρόνια εργασίας δεν είχε πια νόημα και το έκλεισε στο συρτάρι του. Η πολύτιμη αυτή εργασία έρχεται επιτέλους στην επιφάνεια μετά από είκοσι πέντε χρόνια, και δεν είναι ίσως τυχαίο πως η απόφαση να μας δείξει τις φωτογραφίες του σήμερα συμπίπτει με την αρχή μιας διαφανόμενης κρίσης της ευρωπαϊκής ένωσης.

Ανατολική Γερμανία, 1989

Κωστής Αντωνιάδης

Βουκουρέστι, 1990

Βουδαπέστη, 1988

Νικόλας Βεντουράκης

Alcedo atthis Επτά μέρες χωρίς καταιγίδα

• Ατομική έκθεση, Πολυχώρος Τέχνης Ζεϊδωρος, Καψάλι

Έφτασα στον προορισμό ακολουθώντας μόνο το ένστικτο αυτή τη φορά. Μια σειρά από συμπτώσεις και ατυχήματα. Δεν κυνήγησα να βρω τίποτα, δεν είχα προσχεδιασμένο το κάθε βήμα. Έκφραση της γενικότερης ασάφειας. Σταμάτησα να κοιτάω το χώρο που με περιβάλλει, όπως και τα άτομα. Σημασία είχε η θέση των πραγμάτων αλλά αυτή, με ένα περίεργο τρόπο ορίζονταν μόνο από το χρόνο αυτή τη φορά. Μια στάση αναμονής. Αν και ήταν καλοκαίρι που σε πολλά μοιάζει με Αλκυονίδες μέρες.

Γιώργος Αναστασάκης Τάρταρος

• Ατομική έκθεση, Γκαλερί Follow Your Art, Καψάλι

Στην προηγούμενη εργασία μου, **Η Όχθη του Αχέροντα**, είχα προσπαθήσει να εξετάσω τους εμφανείς και κρυφούς μηχανισμούς βίας στην ανθρώπινη δραστηριότητα, διατηρώντας μια ψύχραιμη κριτική απόσταση και αναφερόμενος μεταφορικά στη μυθική πύλη του Κάτω Κόσμου. Σε αυτή τη σειρά, μεταφορικά και πάλι, θα ισχυριζόμουν ότι παρατηρώντας την ανθρώπινη συμπεριφορά προσπαθώ να φτάσω πιο βαθιά, σε αυτό που αποτελούσε την

πιο βαθιά κόλαση στους αρχαίους μύθους, τον Τάρταρο.

Οι παρατηρήσεις δεν είναι ευχάριστες. Αν η Susan Sontag λέει ότι στην ανθρώπινη ιστορία ο πόλεμος ήταν πάντα η νόρμα και η ειρήνη το διάλειμμα, δεν έχουμε λόγο να υποθέτουμε πως το παρόν είναι διαφορετικό, με τον πόλεμο να είναι μακρινός ή συγκεκαλυμμένος, αλλά υπαρκτός.

Παρόλα τα επιτεύγματα της ανθρωπότητας το

πραγματικό θεμέλιο του πολιτισμού είναι το αίμα και δημιουργός των θαυμάτων παραμένει ο σκλάβος.

Αυτή η εργασία βρίσκεται σε εξέλιξη. Η ρητορική της μοιάζει να διαμορφώνεται διαφορετικά από αυτή που διαδέχεται, γιατί όποιος πάρει απόσταση για να στοχαστεί κάποια στιγμή πρέπει να ολοκληρώσει το στοχασμό και στον Τάρταρο κάνει ζέστη.

Λάμπρος Ανδριανάκης: από τη σειρά *The Judgement of Minos*

Μιχάλης Κουλιέρης: από τη σειρά *December Nights*

Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015 Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015 Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015

Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015 Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015 Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015

Μυρσίνη Κουτλή: από τη σειρά *On Definitions*

Γιώργος Κυβερνήτης: από τη σειρά *Διεθνές Αεροδρόμιο Ελληνικού*

Βασίλης Παντελίδης: από τη σειρά *The Uncanny Files*

Ελένη Ποντίκι: από τη σειρά *Σχολεία*

Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015 Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015 Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015

Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015 Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015 Έκθεση
Νέων
Ελλήνων,
Φωτογράφων
2015

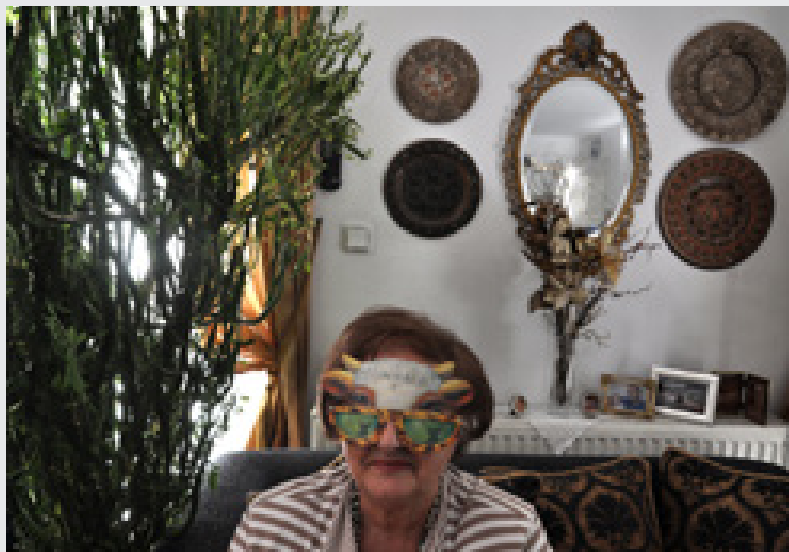
Ορέστης Σεφέρογλου: από τη σειρά *My Name Is*

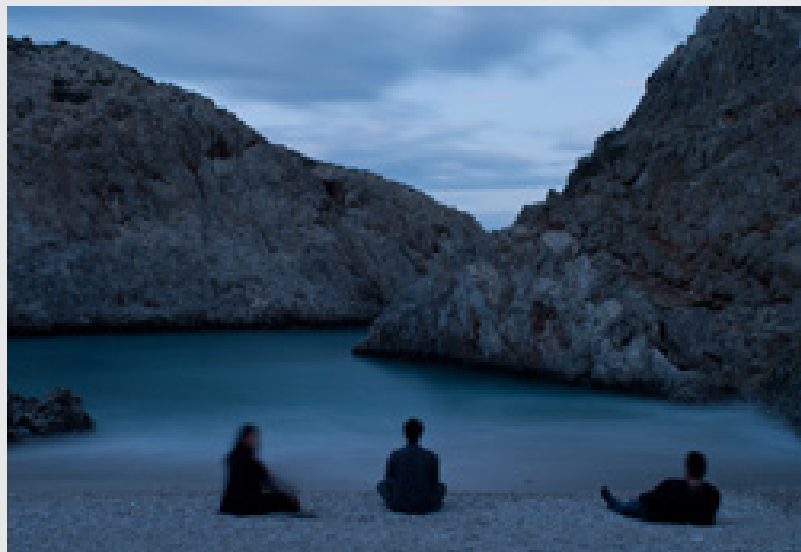
**Κατερίνα
Τσακίρη:**
από τη σειρά
Family Affair

Βραβείο Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυθήρων 2006-2014

Το Βραβείο Φωτογραφικών Συναντήσεων απονέμεται κάθε χρόνο από το 2006 σε έναν από τους συμμετέχοντες στην ομαδική Έκθεση Νέων Ελλήνων Φωτογράφων. Οι βραβευθέντες παρουσιάζουν καινούργια εργασία σε ατομική έκθεση κατά τη διάρκεια των Συναντήσεων του επόμενου έτους.

Σοφία Τολικά (2013)

Γιώργος Αναστασάκης (2014)

Λουκάς Βασιλικός (2010)

Αντρέας Σκρέλη (2011)

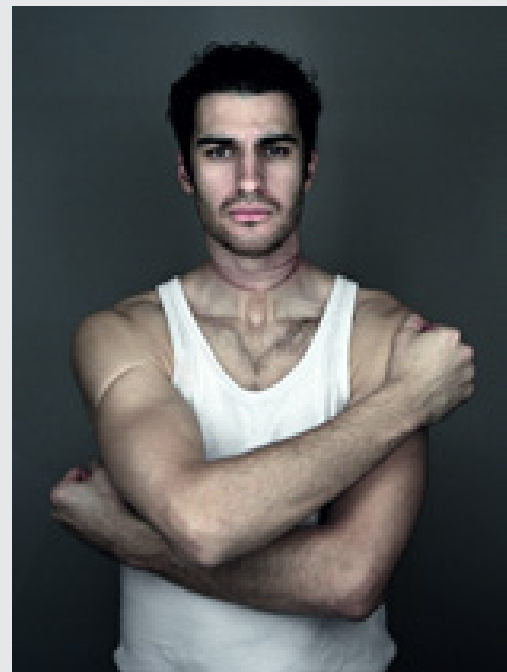
Μαρίλη Παπαδοπούλου (2008)

Γιώργος Μουτάφης (2009)

Έλενα Πανούλη (2007)

Χαρά Βαρσαμίδου (2006)

Το Κυθηραϊκό Φωτογραφικό Αρχείο

Το Κυθηραϊκό Φωτογραφικό Αρχείο δημιουργήθηκε τον Οκτώβριο 2002 ως επακόλουθο των πρώτων Φωτογραφικών Συναντήσεων Κυθήρων, για να περάσει τον επόμενο χρόνο στον έλεγχο της νεοσύστατης Πολιτιστικής Εταιρείας Κυθήρων. Αποστολή του Φωτογραφικού Αρχείου είναι η εξεύρεση, καταγραφή, αντιγραφή και διάσωση κάθε φωτογραφικής μαρτυρίας που σχετίζεται με τα Κύθηρα, τους Κυθήριους και την Κυθηραϊκή διασπορά. Το αρχείο απορτίζεται από τρία είδη φωτογραφικού υλικού: θετικές φωτογραφικές εκτυπώσεις, πρωτότυπες ή σύγχρονες, πρωτότυπα αρνητικά και ψηφιακά αρχεία.

Σημαντικότερο απόκτημα υπήρξε το πλήρες αρχείο του Κυθήριου επαγγελματία φωτο-

γράφου Παναγιώτη Φατσέα, που παρέμεινε ανέπαφο στο φωτογραφείο του στο Λειβάδι όπως περίπου το άφησε όταν πέθανε το 1938. Το αρχείο Παναγιώτη Φατσέα αποτελείται από περίπου 2,200 γυάλινες αρνητικές πλάκες, καθώς και από το πολύτιμο βιβλίο εργασίας στο οποίο κατέγραφε με σχολαστικότητα τις λεπτομέρειες κάθε λήψης.

Δυστυχώς, πολλές από τις γυάλινες αρνητικές πλάκες του αρχείου Φατσέα έχουν επηρεασθεί δυσμενώς από την υγρασία. Από το 2005, το ΚΦΑ άρχισε ένα πρόγραμμα καθαρισμού και συντήρησης των πλακών, και εν συνεχεία καταγραφής, σάρωσης και αποθήκευσης των με τις ευνοϊκότερες δυνατόν συνθήκες.

Σε ψηφιακή κυρίως μορφή, το ΚΦΑ διαθέτει

εκτός από πολλές μεμονωμένες φωτογραφίες ιστορικού ενδιαφέροντος, τρεις αξιόλογες ενότητες: της κατοχικές και μεταπολεμικές φωτογραφίες του Μανώλη Φατσέα, το αρχείο Koksma που μνημονεύει τον εκσυγχρονισμό των Κυθήρων κατά τη διάρκεια της δεκαετίας 1960, και την εξαιρετική καταγραφή της Κυθηραϊκής ζωής το 2004-2005 από την Αμερικανίδα Kristina Williamson. Σε εξέλιξη βρίσκεται καινούργια εργασία της Βασιλικής Γεωργίου με θέμα τις αλαταρές και τους αλυκάρους των Κυθήρων. Πρόθεση της Πολιτιστικής Εταιρείας είναι να γίνει σύντομα προσβάσιμο διαδικτυακά ένα μέρος του αρχείου μέσω του πολιτιστικού κόμβου europaena.

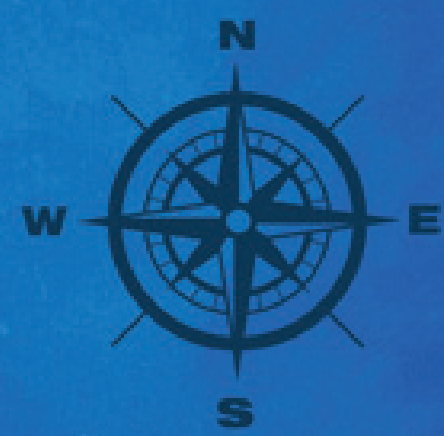
Παναγιώτης Φατσέας:
Ο χωροφύλακας Νικόλαος Κάτσαρης, 1929

Βασιλική Γεωργίου: Οικογένεια Βενέρη, Όρμος Βάνι, 2015

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΚΥΘΗΡΩΝ 2015
ΚΥΠΕΛΛΟΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΟΥΣΟΛΑΤΩΝ
01-03-10-2015

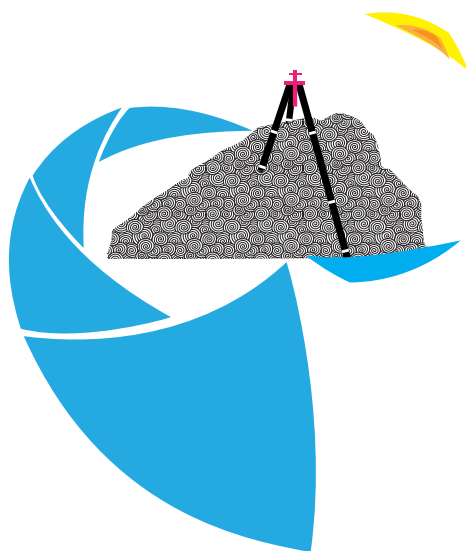

Ο ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ **ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ ΚΥΘΗΡΩΝ 2015**
ΤΥΠΩΘΗΚΕ ΣΕ ΧΑΡΤΙ VELVET, 170 ΓΡ. (ΒΑΣΙΚΟ ΣΩΜΑ) ΚΑΙ 200 ΓΡ. (ΕΞΩΦΥΛΛΟ).

Σχεδιασμός:
ALTANA art&design shop, Χώρα Κύθηρα

Εκτύπωση iGen:
nota add, Κορωπί Αττικής

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΕΣ
ΣΥΝΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΚΥΘΗΡΩΝ 2015
KYTHERA PHOTOGRAPHIC ENCOUNTERS
01-03.10.2015